

ДИСТАНЦИОННОТО ОБУЧЕНИЕ В СУ „ИВАН ВАЗОВ“ В СТАРА ЗАГОРА ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2019/2020 Г.

Проф. Тони Чехларова

*Институт по математика и информатика
Българска академия на науките*

Динко Цвятков

СУ „Иван Вазов“ – Стара Загора

Неда Чехларова

Лесотехнически университет

Резюме. Представени са резултати от изследване с цел подпомагане на ръководството на СУ „Иван Вазов“ в Стара Загора за създаване на условия за провеждане на обучение от разстояние в електронна среда чрез използване на средствата на информационните и комуникационните технологии. Анализирани са резултати от анкети за установяване степента на удовлетвореност и на умора на учители, ученици и родители, свързани с това училище, от дистанционното обучение през учебната 2019/2020 г. Дистанционното обучение е въведено 16 март 2020 г. от Министерството на образованието във връзка с извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание на България и свързано с пандемия COVID-19.

Ключови думи: дистанционно обучение; COVID-19; дигитална компетентност; семинар; електронна среда; самооценка

Въведение

Във връзка с извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание на България¹⁾ от 13 март 2020 г. и със заповед на министъра на здравеопазването²⁾, на 16 март 2020 г. бе въведено дистанционно обучение в предучилищното и училищното образование. В края на първата седмица от дистанционното обучение бяха направени анкети за установяване степента на удовлетвореност и на умора при подготовката за стартиране и през първата седмица от провеждането му с учители, родители и ученици от цялата страна, както и със свързани със СУ „Иван Вазов“ в Стара Загора (Chehlarova 2020), (Chehlarova et al. 2021). Резултатите помогнаха на ръководството на училището при управлението на дейностите за успешно стартиране на обучение от разстояние в електронна среда.

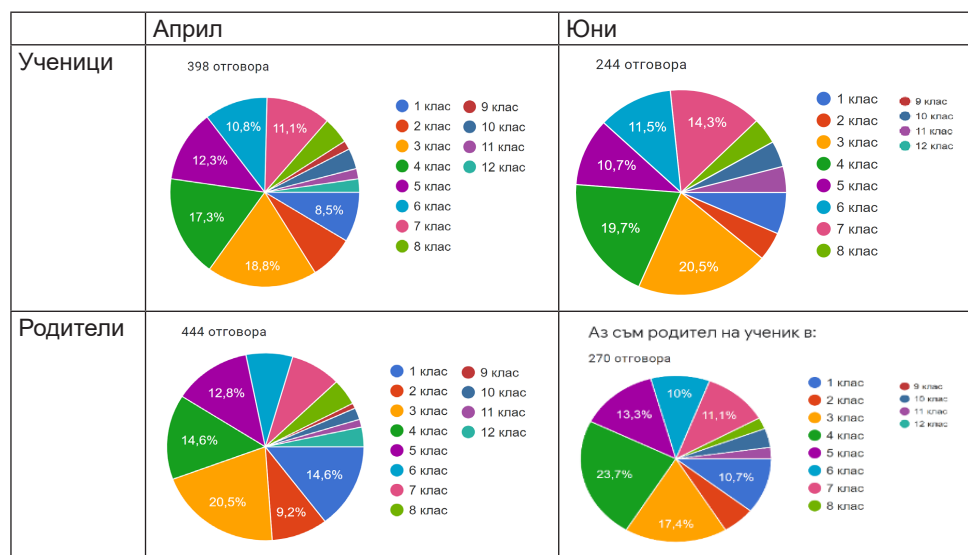
Тук ще представим резултатите от изследване на дистанционното обучение в СУ „Иван Вазов“ в Стара Загора до края на учебната 2019/2020 г.

Описание на изследването

Целта на изследването е подпомагане ръководството на СУ „Иван Вазов“ в Стара Загора за създаване на условия за провеждане на обучение от разстояние в електронна среда през периода април-юни 2020 г.

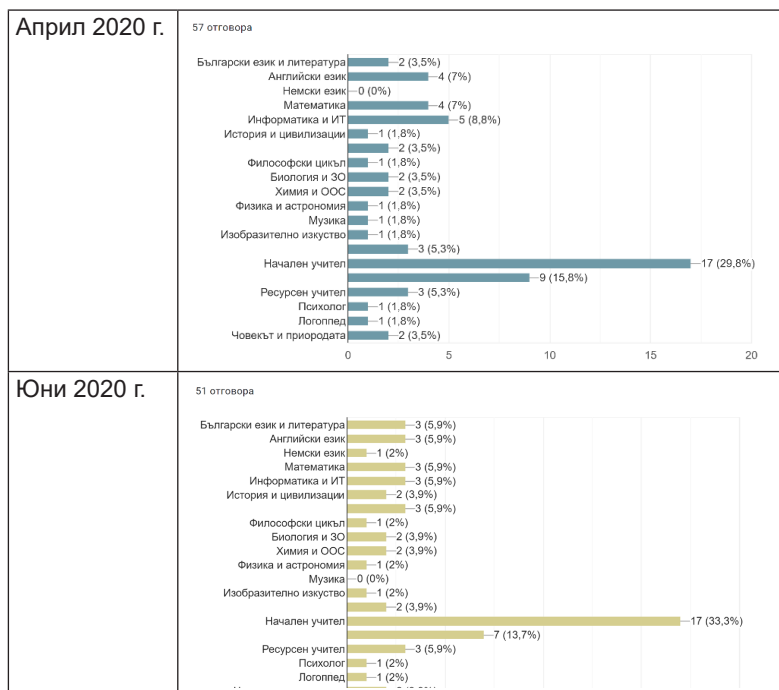
Проучването включва наблюдение, анкетиране, сравнителен анализ. Проведени са 6 анкетни проучвания. Три от анкетите („Един месец дигитални родители“, „Един месец дигитални учители“, „Един месец дигитални ученици“) се отнасят за периода 16 март – 22 април 2020 г. и са проведени на 22 – 27 април 2020 г., т.е. непосредствено след първия месец на дистанционно обучение в училището (виж приложението). Три анкети са направени на 17 – 20 юни и се отнасят за периода от 16 март до 16 юни 2020 г. В анкетирането се включиха съответно 328 ученици, 444 родители и 57 учители през април и 242 ученици, 270 родители и 51 учители – през юни. През учебната 2019/2020 г. в училището работят 74 учители и се обучават общо 820 ученици.

На фиг. 1 са представени разпределенията по класове на участвалите в анкетирането ученици ОУ „Иван Вазов“ в Стара Загора и родители на ученици от същото училище. Малко над половината са от начална степен, което отговаря на съотношението им при пълен състав.

Фигура 1. Разпределенията по класове на участници в анкетирането

Разпределението на учителите по предметни области (ненанесените са география и икономика, физическо възпитание и спорт и учител в група за целодневно обучение) е представено на фиг. 2.

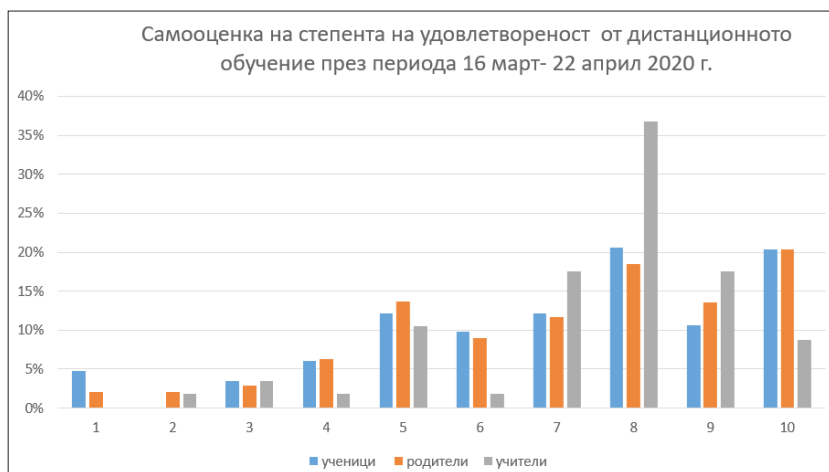

Фигура 2. Разпределение на анкетираните учители по предметни области

Анализ на резултатите от анкетите

Първата група въпроси в анкетите бе с избираем отговор (виж приложенията). При оценяването бе използвана скала от 1 (ниска) до 10 (висока).

Степента на удовлетвореност от първия месец на дистанционното обучение на над 88% от анкетираните е по-голяма или равна на 5 (фиг. 3). В сравнение със самооценките от първата седмица, намален е броят на крайните оценки, т.е. по-малък е броят както на тези, посочили степен 1, така и на тези, посочили степен 10. Средната стойност на удовлетвореност на учителите е 7,47 и е намаляла спрямо самооценката им 7,98 от анкетирането в края на първата седмица. Самооценките на ученици и родители за удовлетвореност се доближават, средните стойности са съответно 7,07 на учениците и 7,17 на родителите и са по-високи от анкетирането в края на първата седмица. В сравнение с учителите процентът на крайните им самооценки и в двете посоки е по-голям.

Фигура 3. Самооценка на степента на удовлетвореност от дистанционното обучение в периода 16 март – 22 април 2020 г.

Висока е самооценката на учителите и за умора през този период, средната стойност е 7,47 (фиг. 4), но и тя е намаляла спрямо самооценката им за умора от първата седмица на дистанционно обучение.

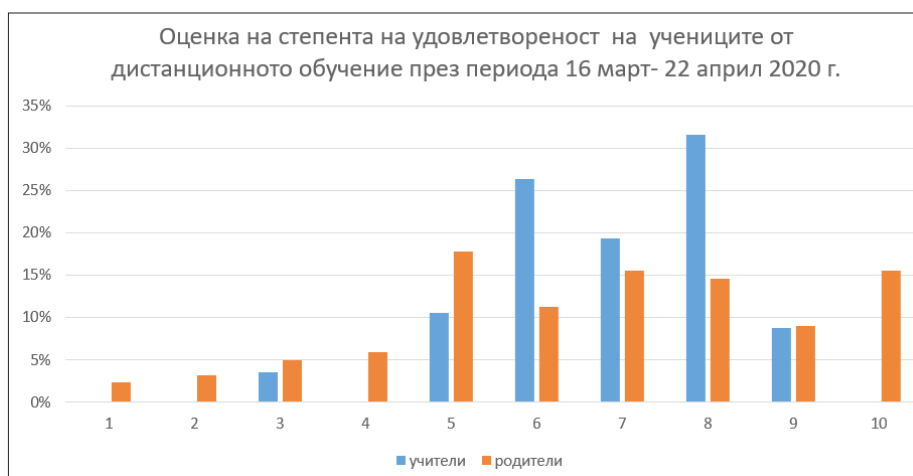

Фигура 4. Самооценка на степента на умора от дистанционното обучение в периода 16 март – 22 април 2020 г.

И в този период най-ниска от самооценките за умора е на учениците: 6,02 при самооценка 6,23 на учителите. Спрямо първата седмица обаче (Chehlarova et al. 2021) за тези две групи има увеличаване на самооценката за умора.

Освен самооценки участниците в анкетите направиха оценки за степен на удовлетвореност и умора на останалите групи.

Учителите и родителите са преценили, че учениците са удовлетворени от дистанционното обучение през този период, като учителите са се въздържали от посочване на крайни оценки (фиг. 5). Част от учениците в този период са повишили във висока степен дигиталната си компетентност и това е оценено, явно, и от трите групи в написаните текстове на въпросите със свободен отговор.

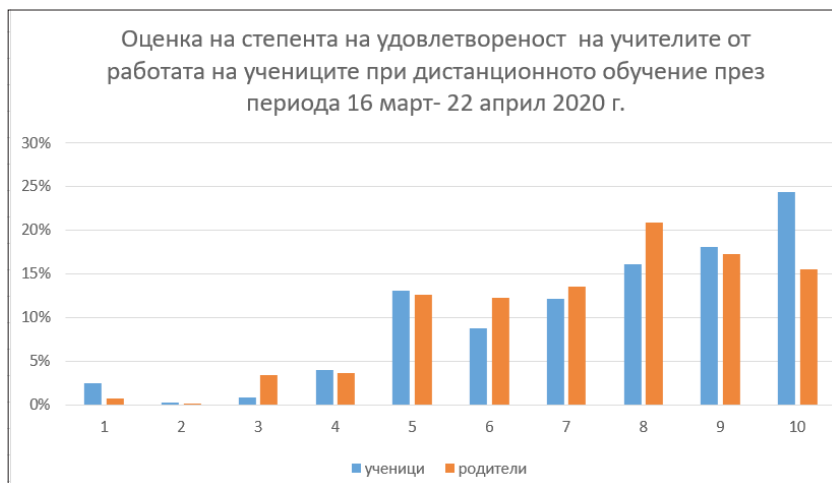
Фигура 5. Оценка на степента на удовлетвореност на учениците от дистанционното обучение в периода 16 март – 22 април 2020 г., направена от учители и родители

Учениците и родителите считат, че учителите са доволни от работата на учениците при дистанционното обучение, като оценките им се доближават (фиг. 6).

След първия месец от учителите по математика, ИТ и природни науки има оплакване от натовареност на китката на ръцете поради използване на мишката на компютъра, за записи върху бялата дъска на приложението на Microsoft Teams. За да се улесни работата им, са закупени графични таблети.

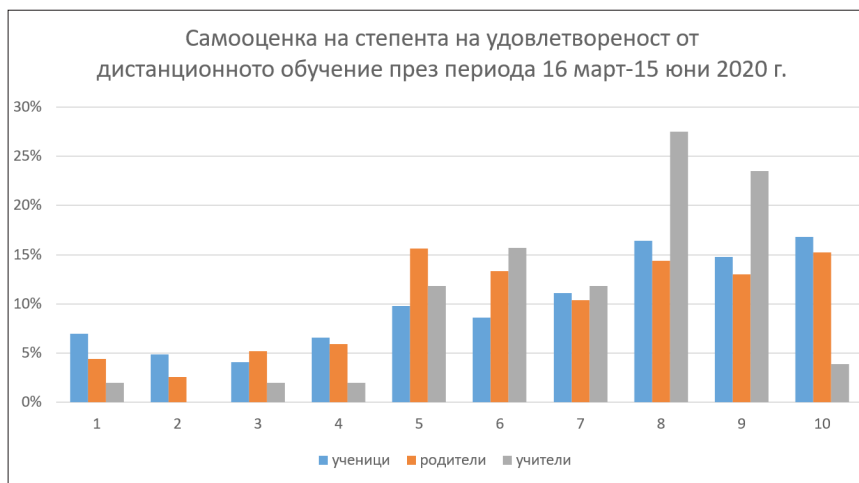
През този период от Община Стара Загора дариха 10 компютърни конфигурации, които бяха раздадени на ученици в нужда.

В края на учебната година отново бе направено анкетиране, като анкети 4 – 6 се различават от анкети 1 – 3 само по изследвания период: 16 март – 15 юни.

Фигура 6. Оценка на степента на удовлетвореност на учителите от работата на учениците при дистанционното обучение в периода 16 март – 22 април 2020 г., направена от ученици и родители

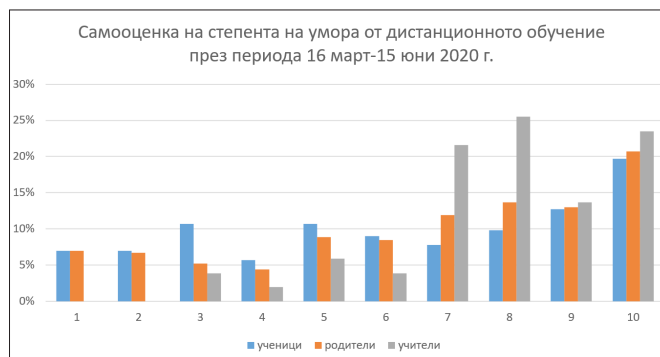
И в края на учебната година преобладават средна и висока степен на удовлетвореност, но все пак е повишен процентът на учениците и родителите, които са неудовлетворени, в сравнение с първия месец на дистанционното обучение (фиг. 7). Продължителността на дистанционното обучение и неизвестността,

Фигура 7. Самооценка на степента на удовлетвореност от дистанционното обучение в периода 16 март – 15 юни 2020 г.

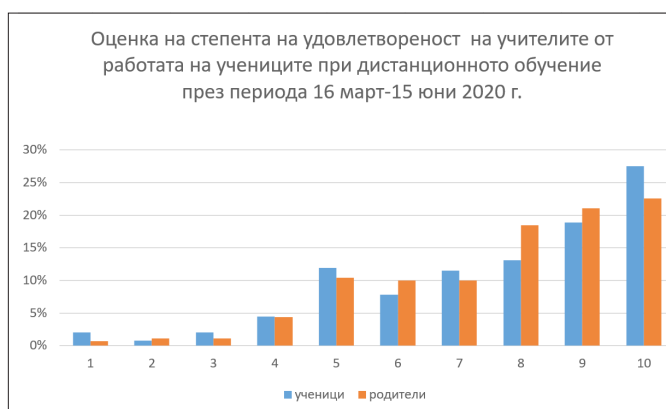
както и често променящите се наредби, създадоха условия за несигурност, за съмнения в равнището на обученост. Средните стойности за удовлетвореност през юни са 6,7 на учениците, 6,6 на родителите и 7,2 на учителите.

Висока е и умората в края на учебната година (фиг. 8). Средните стойности за умора през юни са 6,3 на учениците, 6,7 на родителите и 7,9 на учителите.

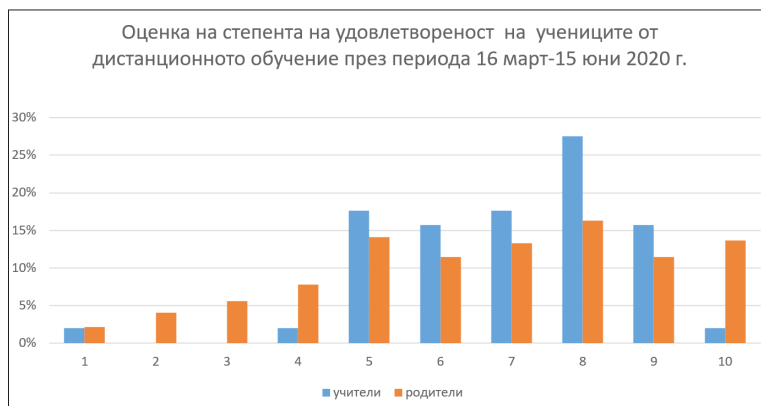
Фигура 8. Самооценка на степента на умора от дистанционното обучение в периода 16 март – 15 юни 2020 г.

В края на годината се запазва мнението на учениците относно удовлетвореността на учителите от работата им, при родителите има леко понижаване на тази оценка (фиг.9).

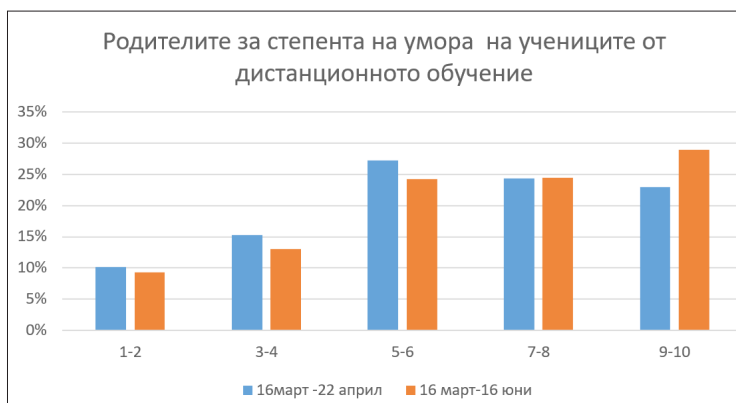
Фигура 9. Оценка от ученици и родители за степента на удовлетвореност на учителите от работата на учениците при дистанционното обучение в периода 16 март – 15 юни 2020 г.

Ниска степен на удовлетвореност (до 3) на ученика им са посочили 11,9 % от родителите (фиг.10). И тук е малък процентът на учителите, посочили крайни стойности.

Фигура 10. Оценка от учители и родители за степента на удовлетвореност на учениците от дистанционното обучение в периода 16 март – 15 юни 2020 г.

И в самооценките, и в оценките изпъква висока и средна степен на умора, като няма съществена промяна в посочените степени през двата периода. На фиг.11 е представена оценката на родителите за степента на умора на детето им от дистанционното обучение през двата периода 16 март – 22 април и 16 март – 16 юни.

Фигура 11. Родителите за степента на умора на учениците от дистанционното обучение през двата периода

Родителите, които са посочили максимална степен на умора на детето си, преобладаващо са посочвали и в самооценките си ниска степен на удовлетвореност и висока – на умора. Над 90% от тях са родители на ученици от I, II, V или XII клас. В няколко случая обаче има отбелязване както на максимална степен на удовлетвореност, така и на максимална степен на умора.

На въпроса „Посочете предимства на дистанционното обучение“ над 27% от **родителите** са отговорили „Няма предимства“ или „Не знам“. Ето някои от записаните от родители предимства, които са показателни: „По-малка е вероятността от зараза“; „На този етап е идеален вариант, за да не се изпуска учебен материал“; „Повишава дигиталните умения на децата“; „Научават се нови неща за работа с компютърни технологии“; „По-забавно е за децата“; „Прекарвам повече време с детето си“; „Развива креативното мислене“; „Може да чуем как протичат часовете“; „Имам по-ясна представа за знанията на детето си“; „Детето се напива“. На въпроса „Посочете недостатъци на дистанционното обучение“ единични са отговорите на родителите от вида „Не знам“ или „Няма“. Основните бележки са като тези: „Липсата на пряката комуникация с учители и ученици“; „Трудно се усвоява материалът“; „Няма го реалният контрол на учителите“; „Детето се натоварва психически и няма никакво движение“; „Прекалено дългото стоене пред компютър“; „Вреди на зрението на децата“; „Хубаво е да се използва само една платформа“; „Проблеми с платформите“; „Понякога се губи интернет връзката“; Уморително е“; „Това, че цял ден сме ангажирани“; „Натоварва родителите“.

Учениците също оценяват, „че се научаваме да боравим с дигиталните устройство по-добре“. От предимствата, посочени от тях, се открояват следните: „Имам повече свободно време“; „Не носим учебници“; „Имаме малко повече време да помислим над дадено нещо“; „Може да получим бърз отговор от учителите“. Многословни са повечето ученици при описание на недостатъците. Открояват се технически проблеми, трудности при разбирането, повишена натовареност, изолацията, липсата на движение. В края на годината се повишават оплакванията липсата на социални контакти, продължават и тези за технически проблеми. Оценяването на комуникацията с учители е преобладаващо „доста добра“, „отлична“, „висока“.

За разлика от други анкетирания, в които на въпросите със свободен отговор има немалък процент неотговарящи, тук е показана висока ангажираност от всички групи.

Считаме, че доверието към ръководството и очакванията за реални действия са основна причина за ангажираността на участниците и резултатите от изследването на тези текстове. На въпроса „Посочете платформите, които използвате най-успешно (най-ефикасно)“ и през април, и през юни масово **учителите** са отговорили „Office 365, Microsoft Teams“, в единични случаи и Moodle, т.е. има стабилност по отношение използване на конкретни платфор-

ми. Много разговори са проведени с ученици и родители относно присъствието в синхронните часове и предаването на домашните работи за проверка и оценка. Всички учители се стараеха да дават бърза обратна връзка. Бяха провеждани ежемесечни родителски срещи в Microsoft Teams. Организирах се виртуални консултации с учениците, които се явяваха на изпити за НВО и ДЗИ. Наблягаше се и на информационната сигурност по време на онлайн часовете.

След окончателно възстановяване на присъственото обучение ще направим оценка на ресурси, технологии и платформи, които е подходящо да се използват и след приключване на принудителното дистанционно обучение, както и на промените в ученето, средата, взаимодействието с родителите, които биха подобрили резултатите от обучението.

Заклучение

Резултатите от тези проучвания подпомогнаха директора на ОУ „Иван Вазов“ в Стара Загора при вземане на решения от различен характер. След като през първите дни на дистанционното обучение бяха обхванати 93% от учениците, следващите стъпки бяха свързани с осигуряване на стабилност, поддържане на мотивацията, осигуряване на обратна връзка на всички нива, подкрепа на нуждаещите се ученици, родители и учители. С това се цели повишаване качеството на дистанционното обучение. Наблюдението и анкетните проучвания показаха:

- висока и средна степен на удовлетвореност;
- висока и средна степен на умора;
- доближаване на оценките на ученици и родители;
- използване на крайни самооценки и въздържане от крайни оценки от страна на учителите;
- разлика в дължината на описанията на предимствата и на недостатъците на дистанционното обучение;
- висока ангажираност на трите групи, участвали в анкетизирането.

Взетите мерки бяха технологични, мотивационни, организационни.

Попълването на анкетата имаше и рефлексивен ефект върху всички групи. Поставянето на самооценки и оценки накара още веднъж родителите да осмислят своята роля и ролята на учителя за израстването на детето им; на учениците – ролята на училището, съучениците и учителите в живота им; на учителите – възпитателните функции на училището, възможностите на общуването с родители и ученици за осигуряване на ефективно образование; различните аспекти на използването на съвременни информационни и комуникационни технологии.

Като резултат ще посочим развитието на дигиталната компетентност на ученици, учители и родители и повишаване равнището на дигитализация

в училищното образование, както и успешното приключване на учебната 2019/2020 г. в СУ „Иван Вазов“ в Стара Загора.

БЕЛЕЖКИ

1. Закон за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание на РБ от 13 март 2020 г., ДВ, брой: 28, от 24.3.2020 г.
<https://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp?idMat=147150>
2. Заповед РД-01-124/13.03.2020 на Министъра на здравеопазването
https://www.mh.government.bg/media/filer_public/2020/03/13/rd-01-124-vuvejdane-protiepidemichni-merki.pdf

ЛИТЕРАТУРА

- Чехларова, Т., 2020. Степен на удовлетвореност и умора при подготовката за (и при провеждането на) дистанционно обучение през периода 16 – 20 март 2020 г. *Педагогически форум*, ДИПКУ на Тракийския университет. **8(2)**, 39 – 47.
- Чехларова, Т., Цвятков, Д. & Чехларова, Н., 2021. Първа седмица дистанционно обучение в СУ „Иван Вазов“ в Стара Загора. *Стратегии на образователната и научната политика*. **29(2)**, 198 – 212.

REFERENCES

- Chehlarova, T., 2020. Stepen na udovletvorenost i umora pri podgotovkata za (i provejdaneto na) distancionno obuchenie prez perioda 16-20 mart 2020 g. *Pedagogical Forum*, DIPKU of the Thracian University. **8(2)**, 39 – 47. [In Bulgarian].
- Chehlarova, T., Tsvyatkov, D. & Chehlarova, N., 2021. Parva sedmica distancionno obuchenie v SU Ivan Vazov v Stara Zagora. *Strategies for Policy in Science and Education-Strategii na Obrazovatelната i Nauchната Politika*. **29(2)**, 198 – 212. [In Bulgarian].

Приложения

Анкета 1

Един месец дигитални ученици

- Аз съм в: (I – XII) клас.
- Оценете удовлетвореността си от дистанционното обучение през периода 16 март до 22 април 2020 г.?

– Оценете умората си от дистанционното обучение в периода 16 март до 22 април 2020 г.?

– Според вас учителите доволни ли са от работата ви по време на дистанционното обучение?

– Посочете предимства на дистанционното обучение.

– Посочете недостатъци на дистанционното обучение.

– От каква подкрепа имате необходимост за провеждане на дистанционно обучение?

– Как оценявате комуникацията с учителите и класните ръководители?

Анкета 2

Един месец дигитални учители

– Учител съм по: (...)

– Оценете удовлетвореността си от дистанционното обучение, което организахте в периода 16 март до 22 април 2020 г.?

– Оценете умората си от дистанционното обучение в периода 16 март до 22 април 2020 г.?

– Според Вас каква е средната удовлетвореност на учениците Ви от дистанционното обучение?

– Запишете някои мнения на ученици, свързани с дистанционното обучение.

– Посочете предимства на дистанционното обучение.

– Посочете недостатъци на дистанционното обучение.

– Посочете платформите, които ще продължите да използвате след приключване на дистанционното обучение.

– Кое искате да се подобри като организация във връзка с дистанционното обучение?

Анкета 3

Един месец дигитални родители

– Аз съм родител на ученик в: (I – XII) клас.

– Оценете удовлетвореността си от дистанционното обучение през периода 16 март до 22 април 2020 г.?

– Оценете умората си от дистанционното обучение в периода 16 март до 22 април 2020 г.?

– Каква е според вас удовлетвореността на детето Ви от дистанционното обучение в периода 16 март до 22 април 2020 г.?

– Каква е според вас умората на детето Ви от дистанционното обучение в периода 16 март до 22 април 2020 г.?

– Според Вас в каква степен учителите на детето ви са доволни от работата му по време на дистанционното обучение?

- Посочете предимства на дистанционното обучение.
- Посочете недостатъци на дистанционното обучение.
- Какви дигитални ресурси и платформи бихте използвали след приключване на дистанционното обучение, с цел подпомагане на детето Ви?
- Как оценявате комуникацията с учителите и класните ръководители?

DISTANCE LEARNING IN “IVAN VAZOV” SECONDARY SCHOOL IN STARA ZAGORA DURING THE 2019/20 ACADEMIC YEAR

Abstract. The results of a survey are presented in order to support the management of the leadership of “Ivan Vazov” Secondary School in Stara Zagora to create conditions for distance learning. The results are analyzed from surveys to determine the degree of satisfaction and fatigue of teachers, students and parents associated with this school, from distance learning in the school year 2019/2020. Distance learning was introduced on March 16, 2020 by the Ministry of Education in connection with the emergency situation, announced by a decision of the National Assembly of Bulgaria and related to the COVID-19 pandemic.

Keywords: online competition; COVID-19; digital competence; webinar, electronic environment, self-assessment

✉ **Prof. Toni Chehlarova**

ORCID iD: 0000-0001-8472-5217

Institute of Mathematics and Informatics Bulgarian Academy of Sciences

Sofia, Bulgaria

E-mail: toni.chehlarova@math.bas.bg

✉ **Mr. Dinko Tsvyatkov**

“Ivan Vazov” Secondary School

Stara Zagora, Bulgaria

E-mail: dinko_cvetkov@abv.bg

✉ **Ms. Neda Chehlarova**

ORCID iD: 0000-0001-6045-1709

University of Forestry

Sofia, Bulgaria

E-mail: neda.chehlarova@ltu.bg